
ANAR KƏRİMOV

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Naziri

***

Hörmətli konfrans iştirakçıları, hamınızı bir daha da salamlayıram. İlk növbədə, bu konfransın təşkil olunmasında Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsinə, Milli Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutuna, Türksöya, Beynəlxalq Türk Akademiyasına, Beynəlxalq Türk Mədəniyyət və İrs Fonduna və digər dəstək verən qurumlara təşəkkürümü bildirirəm. Gerçəkdən də, çox gözəl bir mövzudur və yubileydir. Ona görə də bu, bizim üçün də bir şərəfdir ki, belə bir şəxsiyyətin yubileyini birgə qeyd edirik. Anadan olmasının 140 illiyi tamam olan görkəmli şairimiz Abdulla Şaiq XX əsr Azərbaycan romantizminin Əlibəy Hüseynzadə, Məhəmməd Hadi, Abbas Səhət, Abdullabəy Divanbəyoğlu, Hüseyn Cavid kimi ünlü nümayəndələri sırasında özünəməxsus yerə, təkrarsız mövqeyə malikdir. O özünün şair, nasir, pedaqoq, tərcüməçi, dramaturq kimi janra zəngin, məzmunca dolğun və ideyaca mütərəqqi yaradıcılığı ilə milli ədəbi-bədii fikir tariximizdə silinməz izlər qoymuş, neçə-neçə nəsil insanların

---

milli vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsi və bədii-estetik zövqünün formalaşması işinə mühüm töhfələr vermişdir. Abdulla Şaiqin bədii-estetik dünya görüşünün formalaşdığı və fəaliyyət göstərdiyi illər yalnız xalqımızın deyil, bütün Şərq və dünya xalqlarının tarixinə ən mürəkkəb dövərdən biri kimi daxil olmuşdur. Bu, elə bir dövr idi ki, bir tərəfdən dünyanı bürümüş müharibələr, inqilablar, milli-azadlıq hərəkatları alovlanır, digər tərəfdən bunun tam əksinə, elmi-texniki tərəqqi güclənir, kosmosun fəthi başlayır, ədəbiyyat və incəsənətin yeni növləri yaranıb inkişaf edir. Tarixin bütün bu mürəkkəb, ziddiyyətli olayları yazıçıdan yaşadığı dövrün güzgülü olan taleyüklü əsərlər, epoxanın qarşıya çıxardığı aktual suallara bədii cəhətdən yüksək keyfiyyətli cavablar tələb edirdi. Birmənalı surətdə demək olar ki, Abdulla Şaiq özünün yarım əsrdən artıq çəkən mənalı yaradıcılığı ilə bu çətin, şərəfli və məsuliyyətli missiyasının öhdəsindən layiqincə gəlmiş, öz yorulmaz fəaliyyəti ilə milli-bədii fikrimizi önəmli dərəcədə zənginləşdirmişdir. Görkəmli ədib bədii yaradıcılığa "Lay-lay" uşaq şeiri ilə başlamış və bütün ömrü boyu uşaq ədəbiyyatı bütün yaradıcılığının prioriteti olaraq qalmışdır. Yazıcının uşaq ədəbiyyatına spesifik münasibəti on illər boyu müxtəlif tədris müəssisələ-

---

rində pedaqoji fəaliyyət göstərməsi ilə bağlı olmuşdur. O, bir pedaqoq kimi ölkə ictimaiyyəti arasında böyük nüfuz qazanmış, öz şagirdlərinin tək-cə müəllimi yox, həm də yazıçısı, şairi, dramaturqu olmuş, uşaqlar üçün əlifba kitabı yazmaqla yanaşı, uşaq ədəbiyyatını yaradanlardan biri olmuşdur. Onun 1910-cu ildə qələmə aldığı "Gözəl Bahar" pyesi ilə milli uşaq dramaturgiyamızın əsası qoyulmuş, sonra ədibin qələmindən bu dramaturgiyanın "Bir saatlıq xəlifə", "Yazıya pozu yoxdur və digər parlaq nümunələri meydana çıxmışdır. Dramaturqun "Tıq-tıq xanım", "Tülkü həccə gedir" əsərləri isə müəllifin tək-cə öz yaradıcılığı və Azərbaycan ədəbiyyatının yox, ümumən dünya uşaq ədəbiyyatının şedevrlərindən sayılır. Bu əsərlər indi də öz tərbiyəedici rolu və ideya-bədii aktuallığını qoruyub saxlamaqdadır. Abdulla Şaiq maarifi, elmi, təhsili təbliğ edən, insanları halallığa, məhəbbətə, dostluğa, millətləri sülhə, barışa, dövlətləri ədalətə səsləyən "Əsrimizin qəhrəmanları", "Araz", "Tapdıq dədə", "Məktub yetişmədi" və digər bu kimi çoxsaylı roman, povest və hekayələri öz müəllifinə bir nasir kimi məxsusi mövqə qazandırmış və onun adını milli-bədii nəsr tariximizə qızıl hərflərlə yazmışdır. Abdulla Şaiq istər inqilabdan əvvəl, istərsə də sovet dönəmində yaz-

---

dığı əsərləri ilə Azərbaycan müasir ədəbi-bədii dilinin əsasını qoyan ədiblərimiz sırasında xüsusi yer tutur. Görkəmli yazıçının çoxcəhətli və zəngin yaradıcılığında bədii tərcümə də öz özəl yerini tutur. İstər rus, istər Şərqi, istərsə də Qərbi ədəbiyyatı tarixinə yaxından bələd olması, yüksək bədii zövq və istedadı onun bədii tərcümə materiallarının seçilməsilə dilimizə çevrilməsi işində mühüm şərtlər olmuşdur. Onun Şekspir, Puşkin, Lermontov, Krilov, Qorki və digərlərindən elədiyi bədii tərcümələr uşaq və gənclərin dünya ədəbiyyatı şedevrləri ilə tanışlığı və maariflənməsində mühüm rol oynamışdır. Azərbaycan teatrının rekordlar zənginliyi işinə öz müsbət təsirini göstərmişdir. Və təsadüfi deyil ki, ədibin tərcüməsində Şekspirin "Maqbet" tragediyasında hazırlanan tamaşa milli teatr tariximizin qızıl fonduna qızıl hərflərlə yazılmışdır. Görkəmli yazıçının bədii tərcümə sahəsindəki fəaliyyətinin zirvəsi olan Nizami Gəncəvinin "Şərəfnamə" poeması isə dahi şairin ana dilimizə tərcüməsinin ən uğurlu örnəklərindən biri sayılır. Abdulla Şaiqin uzun illər böyük bədii tərcüməçilik və pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olması onda istər dünya, istərsə də milli ədəbiyyatın bir sıra görkəmli nümayəndələri haqqında fikirlər formalaşdırmışdır.

Yenə də təsadüfi deyil ki, böyük pedaqoqun şagirdləri sırasında sonralar milli ədəbiyyatımızın S.S.Axundov, C.Cabbarlı və digər bu kimi görkəmli simaları yetişmişdir. Lakin Abdulla Şaiqin Azərbaycan ədəbiyyatına ən böyük töhfəsi, şübhəsiz ki, oğlu - görkəmli filoloq alim akademik Kamal Talıbzadə olmuşdur. İstər bir ədib, istərsə də bir pedaqoq kimi yüksək keyfiyyətləri ilə yanaşı, bir insan kimi malik olduğu ali cəhətlər Abdulla Şaiqə elm, təhsil və ədəbiyyat mühitində böyük nüfuz qazandırmışdır. Tanınmış türk pedaqoqu və ədibi Xəlil Fikrət Abdulla Şaiq haqqında demişdir: "İstər bir pedaqoq, istərsə də bir yazıçı kimi biz hamımız Şaiqə bənzəsək, nə mutlu bizə". Abdulla Şaiqin bir amalı, bir qayəsi olub: mənsub olduğu xalqın maariflənməsi və dünya xalqları sırasında özünə layiqli bir yer tutması. Məhz Abdulla Şaiq kimi şəxsiyyətlərimizin fəaliyyətləri və əsərləri ilə Azərbaycanda yeni nəsillər yetişmiş ki, onlar 30 illik işgalla da barışmamışlar. Təbii ki, Ali Baş Komandanımızın siyasi iradəsi və qətiyyətli mövqeyi ilə Azərbaycan ordusu, Azərbaycan oğulları bu tərbiyəvi idealları öz əcdadlarından almaqla vətən torpağımızı düşməndən azad etmişlər. Bir daha bu fürsətdən istifadə edərək hər birimizi Vətən Müharibəsi Zə-

---

fəri münasibətilə təbrik etmək istərdim və eyni zamanda da, belə şəxsiyyətlərimizin daim ürəklərimizdə olmasını, qəlblərimizdə, yaddaşlarımızda qalmasını arzu edərdim. Bir daha da bu tədbirin təşkilatçalarına belə bir şəxsiyyəti yada saldıqlarına görə təşəkkür edirəm və konfransın uğurla davam etməsini arzu edirəm. Təşəkkür edirəm.